

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КРИМІНОЛОГІЯ ТА
КРИМІНОЛОГІЧНА (ПРОФІЛАКТИЧНА) ПОЛІТИКА**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика
Викладач (-і)	Фріс Павло Львович, доктор юридичних наук, професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права, Заслужений діяч науки та техніки України Петечел Олексій Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права
Контактний телефон викладача	Петечел Олексій Юрійович (0342) 59-61-34
E-mail викладача	Петечел Олексій Юрійович petechel.oleksii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kkp.pnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є вивчення науково обґрунтованої стратегії і тактики запобігання злочинності із застосуванням системи профілактичних заходів соціально-кримінологічного характеру, вивчення злочинності як явища, його детермінант.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Загальна частина. 2. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Особлива частина. <p>Кримінологія — це наука про злочинність і злочин, їх причини й сприятливі умови, особу злочинця і його жертви, а також про пов'язані із злочинністю явища відхилення соціальної поведінки, шляхи й засоби запобігання злочинності. Об'єктом науки кримінології є суспільні явища, пов'язані зі злочинністю та іншими правопорушеннями, причинами й умовами виникнення злочинності, місцем і роллю особи злочинця в системі суспільних відносин, а також із вирішенням завдань щодо профілактики правопорушень.</p> <p>Предметом кримінології є дослідження закономірностей, законів, принципів, властивостей, проявів розвитку суспільних відносин, які становлять об'єкт кримінології; ці явища певною мірою вивчені, але належать до подальшого дослідження.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів знань щодо предмету та методології кримінології, її ролі у боротьбі зі злочинністю, поняття злочинності як соціально явища та основних її показників, особи злочинця та потерпілого, детермінації злочинності; умінь та навичок з розробки ефективних заходів, спрямованих на запобігання злочинності, виявлення механізму поведінки злочинців та потерпілих; ознайомлення з основними видами злочинності, особливостей їх причин та умов, особи злочинця певного виду, а також способів боротьби з ними.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є отримання студентами необхідних знань, вмінь та навичок щодо розуміння та практичного застосування у роботі знань з основних проблем кримінології, розкрити сутність понять предмет, метод, методологія, місце кримінології в системі наукових знань; дати необхідні вміння та навички, що необхідні для організації та проведення кримінологічних досліджень; вивчити основні теоретичні та практичні питання запобігання злочинності.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні мати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; • здатність проводити дослідження на відповідному рівні; 	

<ul style="list-style-type: none"> • здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних; • здатність генерувати нові ідеї (креативність); • здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі у ситуаціях правової невизначеності; • здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; • здатність виявляти, припиняти, розслідувати правопорушення, виявляти та усувати причини та умови, що сприяють їхньому здійсненню. 			
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	081 Право	1	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Змістовий модуль 1. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Загальна частина			
Тема 1. Предмет і система кримінології		2	2
Тема 2. Історія розвитку та сучасний стан кримінології в Україні			4
Тема 3. Злочинність і її показники		2	2
Тема 4. Причини та умови злочинності			2
Тема 5. Особа злочинця		2	2
Тема 6. Індивідуальна злочинна поведінка			4
Тема 7. Особа жертви (потерпілого) у кримінології		2	2
Тема 8. Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики			4
Тема 9. Управлінські заходи щодо протидії злочинності			4
Тема 10. Запобігання злочинності		2	2
Тема 11. Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика			
Змістовий модуль 2. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Особлива частина.			
Тема 12. Насильницька злочинність		2	2
Тема 13. Корислива злочинність			4
Тема 14. Необережна злочинність			2
Тема 15. Професійна та організована злочинність			4
Тема 16. Корупційна злочинність			4
Тема 17. Економічна злочинність			2
Тема 18. Злочинність у сфері обігу наркотичних засобів			4
Тема 19. Злочинність неповнолітніх			2
Тема 20. Злочинність у сфері правосуддя			2
Тема 21. Рецидивна злочинність			4
Тема 22. Жіноча злочинність			2
ЗАГ.:		12	18
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в		

оцінювання навчальної дисципліни	межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №3 від 30 листопада 2022 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/.</i>
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами однієї письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює весь зміст навчальної дисципліни.</p> <p>На контрольну виноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 7 балів, 2 коротких запитання, які оцінюються по 3 бали. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/</i></p>
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – залік.</p> <p>Форма здачі – усна або комбінована.</p> <p>Загальна сума балів за залікову роботу складає 100 балів, з них:</p> <p>Питання №1,2 (описові питання) – по 30 балів за правильну та повну відповідь.</p> <p>Питання №3 (термінологічне завдання) – 8 балів за правильну та повну відповідь.</p> <p>Питання №4,5 (коротке питання) – по 16 балів за правильну та повну відповідь.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань – <i>Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/</i></p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p><u>Відвідування занять</u></p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.</p>	

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

Неформальна освіта:

Зарахування результатів неформальної освіти з навчальних дисциплін проводять за заявою здобувача вищої освіти на ім'я керівника структурного підрозділу на підставі академічної довідки, додатка до документу про вищу освіту (диплома молодшого спеціаліста/молодшого бакалавра, бакалавра, спеціаліста, магістра), виданих закладом вищої освіти, або витягу з навчальної картки студента, завіреної в установленому порядку, або сертифіката про практику/стажування, або сертифіката про проходження тренінгу тощо.

8. Рекомендована література

1. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів. Монографія. Харків: ХНУВС, 2011. 308 с.
2. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності. Монографія. Харків: Вид-во "Золота миля". 2012. 287 с.
3. Батиргареева В.С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми. Монографія. Харків: Право. 2009. 576с.
4. Василевич В. Поняття кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Право України. 1997. № 12. С.82-84.
5. Василевич В.В. Принципи кримінологічної політики України. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Х.: Право. 2014. Вип. 27. С. 82-90.
6. Василевич В.В. Співвідношення кримінальної та кримінологічної політики. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. К. 2014. № 4(91). С. 123-132.
7. Василевич В.В. Щодо змісту кримінологічної політики. Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення [Текст] : тези доп. наук-практ.конф. (Київ, 26 березня 2015 року). К.: Нац. акад. внутр. справ. 2015. С.50-53.
8. Василевич В.В., Джу́жа О.М. Головні напрями розвитку сучасної кримінології. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ. К.. 2015. № 1(93). С. 28-37.
9. Голіна В. Кримінологічна політика в Україні: деякі теоретико-прикладні проблеми. Вісник Академії правових наук. 2008. № 2(53).
10. Голіна В. Теоретичні та прикладні проблеми втілення кримінологічної політики в Україні. Право України. 2009. №7. С. 24
11. Голіна В.В. Запобігання злочинності в Україні. Навчальний посібник. Харків, 2007. 107 с.
12. Голіна В.В. Кримінологічна політика України як ресурс у протидії злочинності (реалії і можливості). Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 2. С. 193-201.
13. Голіна В.В. Колодяжний М.Г. Кримінологічна політика України: сутність та передумови її формування. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. Харків: Право. 2012. Вип. 23. С. 53-63.
14. Голіна В.В. Кримінологічна політика як основа розробки теорії і практики запобігання злочинності в Україні. Проблеми законності. 2016. Вип. 133. С. 192-203.
15. Голіна В.В., Головкін Б.М. Загальне запобігання злочинності як одна з цілей кримінального законодавства (кримінологічний підхід). Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 16. С. 49-55.
16. Джу́жа О. М. Тлумачення кримінологічних понять. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2014. № 1. С. 14-23.
17. Джу́жа О. М., Іванов Ю. Ф. Кримінологія. Навчальний посібник. К.: Вид. Паливода А. В. 2006. 264 с.
18. Джу́жа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством. К.: Атіка. 2009. 240 с.
19. Джу́жа О.М. Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма. Монографія. К.:

- Нац. акад. внутр. справ. 2015. 331 с.
20. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. К.: Вид. Дім "Ін Юре". 2007.
  21. Кримінологія. Навчальний посібник. О.Є. Михайлов, А.В. Горбань, В.В. Міщук. К.: Знання, 2012. 565с.
  22. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. - Х.: Право, 2014.
  23. Литвак О. В. Злочинність, її причини та профілактика. Київ: Україна. 1997. 167 с.
  24. Медицький І.Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави. Івано-Франківськ. 2007. 222с.
  25. Медицький І.Б. Запобігання злочинності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ. 2008. 220с.
  26. Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти : Монографія. Івано-Франківськ. Супрун В. П. 2020. 314с.
  27. Петечел О.Ю. Булінг: юридико-психологічний аналіз та запобігання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 49. С. 259-263.
  28. Петечел О.Ю. Деякі питання кримінологічної характеристики агресивної злочинності жінок. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 51. С.73-77.
  29. Петечел О. Ю. Запобігання та протидія домашньому насильству: окремі аспекти. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. 2021. № 56. С. 126-135.
  30. Фріс П. Питання кримінально-правової політики у сфері боротьби з організованою злочинністю. Право України. 2004. № 12. С.101-104.
- Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних вказівках:
1. Петечел О.Ю. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять (для студентів денної форми навчання (ОР «Магістр»)). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2023. 52с. <http://hdl.handle.net/123456789/15582>
  2. Петечел О.Ю. Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика. Методичні вказівки для підготовки до самостійної роботи (для студентів денної форми навчання (ОР «Магістр»)). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2023. 50с. <http://hdl.handle.net/123456789/15584>
- <https://kcp.pnu.edu.ua/>

Викладач _____ доц. Петечел О.Ю.